

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ КОМПЕТЕНЦІЙ ФАХІВЦІВ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ РАМКИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Слабкий Г.О., Миронюк І. С.,

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Рябінчук М. В.

Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України

Ключові слова: громадське здоров'я, фахівці, компетенції, європейська рамка, адаптація.

Актуальність проблеми. В Україні активно розвивається система громадського здоров'я. 6 вересня 2022 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про систему громадського здоров'я» № 2573-ІХ [1] що дає можливість активного формування системи громадського здоров'я на всіх рівнях управління. З метою підготовки фахівців для системи громадського здоров'я МОН України затверджено Стандарти вищої освіти за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я» для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти [2,3]. Даними стандартами затверджено компетенції фахівців громадського здоров'я. Підготовка фахівців за спеціальністю «Громадське здоров'я» передбачає формування нової генерації професіоналів для органів державного управління, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання різних форм власності, у т. ч. недержавних організацій у сфері громадського здоров'я, які б сприяли удосконаленню та впровадженню державної політики, спрямованої на вирішення проблем, пов'язаних із погіршенням медико-демографічної ситуації в країні, нерівністю доступу до здоров'язберігаючих та здоров'яформуючих технологій та послуг, незадоволенням значної частини громадян станом медичної допомоги та захистом прав пацієнтів, необхідністю розвитку міжгалузевої та міжсекторальної співпраці з охорони громадського здоров'я в Україні за загальнонаціональним принципом «охорона здоров'я в усіх політиках держави» [4].

В Європейському регіоні існує рамка компетентностей для працівників громадського здоров'я в Європейському регіоні, яка розроблена ВООЗ та ASPHER [5].

Мета дослідження. Провести аналітичне порівняння компетенцій працівників сфери громадського здоров'я Європейського союзу та України.

Матеріали та методи. Матеріали: дані наукової літератури, нормативно-правові акти із визначення компетенцій фахівців громадського здоров'я. *Методи:* бібліосемантичний, структурно-логічного аналізу.

Результати дослідження. Проведений аналіз показав, що Рамка компетентностей для працівників громадського здоров'я в Європейському регіоні визначає наступні категорії компетентності: зміст та контекст (наука і

практика, промоція здоров'я, законодавство, політика та етичні аспекти, єдине здоров'я та єдина безпека), зв'язки та взаємодія (комунікація, культура та адвокація, співпраця та партнерство, лідерство та системне мислення), ефективність та досягнення (урядування та управління ресурсами, професійний розвиток та усвідомлене дотримання етичних норм, організаційна грамотність та мислення).

Кожна категорія компетентності працівників громадського здоров'я наповнена певними індикаторами. Крім того рівень набуття компетенціями залежить від рівня кваліфікації: *експерт* - високий рівень експертної кваліфікації як «в ширину», так і «в глибину»; він визначає стратегічні напрямки; виконує керівні обов'язки та можливість самостійних дій; *спеціаліст* - незалежність та відповідальність при координуванні роботи, що відображає ширшу та глибшу експертну кваліфікацію у власному напрямку роботи; *компетентний рівень* - незалежність в зазначених напрямках та/або роботі під керівництвом.

Рис. Європейська модель компетенцій для сфери працівників громадського здоров'я

Кожна категорія компетентності працівників громадського здоров'я наповнена певними індикаторами. Крім того рівень набуття компетенціями залежить від рівня кваліфікації: *експерт* - високий рівень експертної

кваліфікації як «в ширину», так і «в глибину»; він визначає стратегічні напрямки; виконує керівні обов'язки та можливість самостійних дій; *спеціаліст* - незалежність та відповідальність при координуванні роботи, що відображає ширшу та глибшу експертну кваліфікацію у власному напрямку роботи; *компетентний рівень* - незалежність в зазначених напрямках та/або роботі під керівництвом.

Європейська Рамка компетенцій для працівників громадського здоров'я в своєму складі включає 90 компетенцій.

В Україні компетенції розділені на дві групи: загальні та спеціальні (фахові) компетентності.

Стандартом вищої освіти за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я» для першого (бакалаврського) рівня визначено 10 загальних та 13 фахових компетенцій, а та другого (магістерського) рівнів освіти визначено 14 загальних та 14 фахових компетенцій.

Крім того проведений аналіз вказав на різні організаційно-навчальні підходи та шляхи набуття працівниками сфери громадського здоров'я в країнах Європейського союзу та Україні необхідних компетенцій.

Висновки. Враховуючи процес підготовки України до вступу до Євросоюзу необхідно провести роботу із інтеграції компетенцій фахівців громадського здоров'я України до Європейської Рамки компетенцій для працівників громадського здоров'я.

Література

1. Про систему громадського здоров'я: Закон України від 6 вересня 2022 року № 2573-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20#Text>.
2. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2020/08/05/229-Hromad.zdorovya-bakalavr-VO.18.01.pdf>
3. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/229-gromadske-zdorovya-magistr.pdf>
4. Миронюк І.С., Слабкий Г.О., Білак-Лук'янчук В.Й., Кручаниця В.В. Готуємо магістрів громадського здоров'я. *Сучасні медичні технології*. 2020. Vol. 45, No 2). P. 32–39.
5. Перелік основних компетенцій фахівців громадського здоров'я Асоціації учбових закладів громадського здоров'я в Європейському регіоні (ASPHER). Видання 5-те. URL: <http://www.aspher.org/>